

KISIM B.1

ANARŞİSTLER NEDEN OTORİTE VE HİYERARŞİYE KARŞIDIRLAR?

[B.1.1 Otoriter Toplumsal İlişkilerin Etkileri Nelerdir?](#)

[B.1.2 Kapitalizm Hiyerarşik midir?](#)

[B.1.3 Kapitalizm Ne Çeşit Bir Değerler Hiyerarşisi Yaradır?](#)

[B.1.4 Irkçılık, Cinsiyetçilik ve Homofobi Neden Vardır?](#)

[B.1.5 Otoriter Medeniyetin Kitlesele-Psikolojik Temeli Nasıl Yaratıldı?](#)

Cevirenin Notu: Çevirenin metine yaptığı eklemeler, açıklamalar vb, [...] ile gösterilmiştir.

Öncelikle, anarşizmin meydan okuduğu otoritenin ne çeşit bir otorite olduğu göstermek gerekir. Erich Fromm'un **To Have or To Be**'de belirttiği üzere, "otorite, tamamen farklı iki anlamı olan geniş bir terimdir: bu, 'rasyonel' veya 'irrasyonel' otorite olabilir. Rasyonel otorite yeterliliğe [ing. competence] dayanır, ve ona yaslanan kişinin gelişmesine yardım eder. İrrasyonel otorite güce dayanır ve ona tabi olan insanın sömürülmesine hizmet eder." (s. 44-45) Aynı nokta, otorite ve etki arasındaki farka işaret ederken, 100 yıl önce Bakunin tarafından dile getirilmişti (örneğin bakınız **God and the State**).

Bu önemli nokta, otoriteye **sahip olmak** ile otorite **olmak** arasındaki ayırmada ifade edilir. Otorite olmak, belli bir kişinin bireysel yetenekleri ve bilgisine bağlı olarak, belli bir işi yapmakta yeterli olarak kabul edilmesi anlamına gelir. Diğer bir şekilde ifade edilirse, bu [otorite olmak] toplumsal olarak kabul edilmiş bir uzmandır. Bunun aksine, otoriteye sahip olmak ise bireysel yetilere bağlı olmaksızın hiyerarşik konumdan kaynaklanan statü ve güce dayanan toplumsal bir ilişkidir. Tabii ki bu yeterli olmanın hiyerarşik bir konum edinmenin bir unsuru olmadığı anlamına gelmez; yalnızca gerçek ya da iddia edilen başlangıçtaki yeterli olmanın otorite ünvanı veya konumuna aktarılması anlamına gelir, ve böylece bireylerden bağımsız hale gelir --yani kurumsallaşır.

Bu fark önemlidir, çünkü insanların hareket tarzı herhangi bir içsel doğadan ziyade içinde yetiştirildiğimiz kurumların bir ürünüdür. Diğer bir deyişle, toplumsal ilişkiler dahil olan bireyleri **şekillendirir**. Bu, çeşitli gruplar içindeki bireylerin, bunlar içindeki [izole haldeki] bireylere indirgenerek anlaşılacak özelliklere, davranışlara ve sonuçlara sahip olacağı anlamına gelir. Örneğin "bazılarının iktidarı kullanması diğer bazılarının iktidarsız [iktidardan mahrum] bırakır" ve böylece de "fiziksel yıldırma, ekonomik tahakküm ve bağımlılık, ve psikolojik sınırlamalar kombinasyonu [sayesinde], toplumsal kurum ve pratikler herkesin dünyayı ve bu dünyadaki kendi yerini algılayış tarzını etkiler." (Martha A. Ackelsberg, **Free Women of Spain**, s. 20)

Otoriter toplumsal ilişkiler, toplumun (az sayıdaki) emir vericiler ve (çok sayıdaki) emir alıcılar şeklinde bölünmesi, içindeki bireylerin ve bir bütün olarak toplumun (zihinsel, duygusal ve fiziksel olarak) yoksullaşması demektir. Hayatın tüm parçalarında, insan ilişkileri özgürlükle değil, otorite tarafından damgalanmıştır. Ve özgürlük ancak özgürlükle yaratılabileceği için, otoriter toplumsal ilişkiler (ve gerektirdiği itaatkarlık)

bireyi özgürce eğitmemektedir ve eğitemez --ancak hayatın tüm yönlerinde katılım (kendinden yönetim) bunu gerçekleştirebilir.

Tabii ki, herhangi bir kolektif işte işbirliği ve koordinasyon gerekeceğine belirtilecektir, ve bireyi grup etkinliklerine "tabi" kılmak gereksinimi bir otorite biçimidir. Evet, ancak grup içinde bireylerin etkinliklerini koordine etmenin iki farklı şekli --ya otoriter araçlarla ya da liberter araçlarla-- vardır. İşyerleri [atölyeler] bağlamında, Proudhon bu farkı şöyle belirginleştiriyor:

"işçi ya ... mülk sahibinin-kapitalistin-girişimcinin çalışanı olacaktır; veya konseye katılacak [ve] orada söz sahibi olacaktır, kısacası bir ortak [ing. associate, üye] olacaktır.

*İlk durumda işçi tabi kılınmıştır, sömürülmektedir: onun kalıcı durumu itaat etme durumudur ... İkinci durumda, bir insan ve vatandaş olarak itibarını geri kazanır ... daha önce de içinde yer aldığı, ancak bir köle olarak [yer aldığı] üretim örgütlenmesinin bir parçasını oluşturur; şehirlerde, daha önce tabi olduğu egemen iktidarın bir parçasını meydana getirdiğinde... tereddüt etmemeliyiz, çünkü başka seçeneğimiz yok ... işçiler arasında bir BİRLİK kurmak gereklidir ... çünkü bu olmaksızın [işçiler ve işverenler] tabi olanlar ve üstün olanlar olarak ilişkili olmaya devam edeceklerdir; ve özgür ve demokratik bir toplum için karşıt olacak iki kastın, efendiler ve ücretli-işçiler kastlarının ortaya çıkmasına neden olacaktır." (Pierre-Joseph Proudhon, **General Idea of Revolution**, s. 215-216)*

Diğer bir deyişle, birlikler **rasyonel** bir otorite biçime dayanabilirler, **doğal bir etkiye** dayanabilirler, ve böylece de [birlikler] bireylerin kendi zaman ve faaliyetlerini planlamaları, gerçekleştirmeleri ve idare etmeleri için sahip oldukları özgürlüğü, kabiliyeti yansıtır. Aksi takdirde, diğerleriyle olan ilişkilerimizde kölelik unsurlarını da, bütünü zehileyen ve bizi olumsuz şekilde şekillendiren unsurları da kapsamış oluruz (bakınız [Kısım B.1.1](#)). Yalnızca toplumun liberter bir şekilde yeniden örgütlenmesi (ve böylesi bir değişimin gerektirdiği ve yaratacağı zihinsel dönüşümü de ekleyebiliriz), bireyin "*gelişmeye devam ederken, az ya da çok tam bir gelişimine*" ve "*sunu bir şekilde ona dayatılan o itaat ruhunu*" kovmasına imkan verir (Nestor Makhno, **The Struggle Against the State and Other Essays**, s. 62).

Yani, anarşistler "*diğerlerinin bizim üstümüzdeki doğal ve meşru olan, özgür bir şekilde kabul edilen ve asla dayatılmayan etkilerinin .. farkına varmamızdan başka bir şey istememektedirler ... Biz bütün doğal otoriteleri ve gerçeğin bütün etkilerini kabul ediyoruz, ancak yasal olanların [etkilerinin] hiçbirini [kabul etmiyoruz] ...*" (**The Political Philosophy of Bakunin**, s. 255) Doğrudan demokratik gruplar içindeki özgür birliklere anarşistlerin destek vermesinin sebebi, bu tip örgütsel biçimlerin yaşamlarımızdaki rasyonel olmayan otoriteyi azaltması ve etkiyi [gerçeğin etkisini] arttırmasıdır. Bu tip örgütlerin üyeleri kendi düşüncelerini ve önerilerini oluşturabilir ve ortaya koyabilirler, arkadaşlarından gelen öneri ve teklifleri eleştirel bir şekilde değerlendirebilirler, aynı görüşü paylaştıklarını ve ikna olduklarını kabul edebilirler, veya yöneliminden mutlu değillerse birlikten ayrılma seçeneğine sahiptirler. Böylece bireylerin etkileri ve onların özgür etkileşimi varılan kararların doğasını belirler, ve hiç kimsenin kendi düşüncelerini başkalarına dayatma hakkı yoktur. Bakunin'in belirttiği üzere, bu tip örgütlerde "*hiçbir işlev sabit kalmaz; ve kalıcı ve değiştirilemez bir şekilde bir kişiye bağlı olmayacaktır. Hiyerarşik düzen ve terfi yoktur ... Böylesi bir*

sistemde, iktidar tam anlamıyla ifade etmek gerekirse, artık var olmaz. Erk kolektiviteye dağılmıştır ve herkesin özgürlüğünün gerçek ifadesi haline gelir." (Bakunin on Anarchism, s. 415)

Bu nedenle, anarşistler **rasyonel olmayan** (yani meşru olmayan) otoriteye, diğer bir deyişle hiyerarşiye --toplum içindeki otoritenin kurumsallaşmış hali olan hiyerarşiye-- karşı çıkarlar. Hiyerarşik toplumsal kurumlar devleti (bakınız [Kısım B.2](#)), özel mülkiyeti (bakınız [Kısım B.3](#)) ve, bu nedenle de kapitalizmi (bakınız [Kısım B.4](#)) içerir. Hiyerarşik doğaları nedeniyle, anarşistler bu kurumlara tutkuyla karşı çıkarlar. Ancak hiyerarşi bu kurumların ötesinde de var olur. Örneğin hiyerarşik toplumsal ilişkiler cinsiyetçiliği, ırkçılığı ve homofobiyi (bakınız [Kısım B.1.4](#)) de içerir, anarşistler bunların hepsine karşı çıkar ve hepsiyle mücadele ederler.

Daha önce ([Kısım A.2.8](#)) belirtildiği üzere, anarşistler tüm hiyerarşilerin yalnızca zararlı olmadığını, aynı zamanda da gereksiz olduğunu, ve toplumsal yaşamı örgütlemek için alternatif, daha eşitlikçi yollar olduğunu düşünürler. Aslında, hiyerarşik otoritenin savaşmak üzere tasarlanmış gibi gözüktüğü koşulları kendisinin yarattığı ve bu nedenle kendi kendini sürdürme eğilimi gösterdiği öne sürülür. Böylece, görünüşte yoksullukla mücadele etmek için oluşturulmuş olan bürokrasiler onu sürekli hale getirir, çünkü yoksulluk olmaksızın yüksek ücretli tepedeki yöneticiler işsiz kalacaklardır. Aynıısı ilaç kullanımını ortadan kaldırmaya, suçla mücadele etmeye, vb. niyetlenen birimler için de geçerlidir. Diğer bir deyişle, yüksek hiyerarşik konumlardan kaynaklanan güç ve ayrıcalıklar, o konumda bulunanların çözmekle yükümlü olduğu oldukları meseleleri çözmeleri için güçlü bir itki oluşturur. (Daha fazla tartışma için bakınız Marilyn French, **Beyond Power: On Women, Men, and Morals**, Summit Books, 1985.)

B.1.1 Otoriter Toplumsal İlişkilerin Etkileri Nelerdir?

Hiyerarşik otorite, kaçınılmaz bir şekilde otoriteye sahip olmayanların marjinalleşmesi ve kuvvetsizlenmesiyle ilintilidir. Bunun otoritenin uygulandığı kimseler üzerinde olumsuz etkileri vardır, çünkü "*bu otorite sembollerine sahip olanlar ve bunlardan faydalananlar, tebaları [kendilerine tabi olan] olan insanların gerçekçi, yani eleştirel düşünmesini körleştirmek, ve [onları rasyonel olmayan otoritenin rasyonel ve gerekli olduğu] masalına inandırmak zorundadırlar, ... [böylece] akıl klişelerle boyun eğmek üzere uyuşturulur ... [ve] insanlar aptallaştırılır, çünkü bağımlı hale gelirler ve kendi gözlerine ve yargılarına güvenme yetilerini kaybederler.*" (Erich Fromm, **Op. Cit.**, s. 47)

Veya Bakunin'in sözleriyle, "*insanların çoğunluğu karşısında baskın olan veya onları elde eden insanlara uygulanan otorite ilkesi, bir canavarlık, bir kölelik, entelektüel ve ahlaki bozulma kaynağı haline gelir.*" (**God and the State**, s. 41)

Bu, otoriter örgütlerin doğasını ve onlarla ilgili olanlar üzerindeki etkilerini gösteren bir klasik olan **Madencilerin Bir Sonraki Adımı'nı** [*The Miners' Next Step*] yazan sendikalist madenciler tarafından da tekrar edilir. Liderlik (yani hiyerarşik otorite), "*erkin lider tarafından sahiplenilmesini ifade eder. Erk olmaksızın liderin bir hüneri yoktur. Erke sahip olma kaçınılmaz olarak bozulmaya yol açar, ... iyi niyete ... rağmen. (Liderlik, inisiyatif gücünün, bu sorumluluk duygusunun, ifade edilmiş*

insanlıktan (sic!) kaynaklanan kendine saygının insanlardan alınarak liderde toplanması (anlamına gelir). Onların inisiyatiflerinin, sorumluluklarının, onların kendisine saygısının toplamı onun olur ... (ve liderin) onun devam ettirdiği düzen ve sistem, bağımsız düşünen [kişilerden] 'insanlar'a indirgenen insanların bastırılmasına dayanır. ... Kısacası, o otokrat [diktatör] ve demokrasi düşmanı olmak zorundadır." Gerçekte "lider" açısından, böyle bir marjinalleşme faydalı olabilir, çünkü lider "sıradan üyeler arasında herhangi bir yüksek zeka düzeyine gereksinim duymaz -- onun eylemlerini alkışlamaları haricinde. Aslında onun bakış açısından böylesi bir zekilik, eleştirelliği ve muhalefeti beslemesi açısından bir engeldir ve karışıklığa [düzensizliğe] neden olur." (**The Miners' Next Step**, s. 16-17, s. 15)

Anarşistler, hiyerarşik toplumsal ilişkilerin artık kendi eleştirel, yaratıcı ve zihinsel melekelerini **özgürce** yerine getiremeyecek, tabii konumdaki kimseler için olumsuz etkisi olacağını belirtirler. Colin Ward'ın öne sürdüğü gibi, insanlar "beşikten mezara kadar insani potansiyellerinin farkına varmıyorlar, tam da inisiyatifte bulunma, keşfetme, seçme, yargılama ve karar vermeye katılma gücü en yukarıdakilere ayrıldığı için" (ve bunlar genellikle erkeklerdir!) (**Anarchy in Action**, s. 42). Anarşizm, kurumların otorite yapıları ile bireylerin psikolojik nitelik ve davranışları arasında karşılıklı bir ilişki olduğu anlayışına dayanır. Bütün gün emirlere uymakla bağımsız, kuvvetlenen, yaratıcı bir kişilik yaratmak oldukça zordur. Emma Goldman'ın açık hale getirdiği üzere, eğer bir kimsenin "yönelimi ve yargısı efendinin iradesine tabi ise" (kapitalizmde pekçok insan emeğini satmak zorunda olduğundan örneğin patronların), o zaman otoriter ilişkilerin "milyonlarca kişiyi hiçliğe mahkum etmesine" şaşmamak gerekir. (**Red Emma Speaks**, s. 36).

İnsan beyni bedensel bir organken, en iyi şekilde olması için düzenli olarak kullanılması gerekir. Otorite karar-almayı en yukarıdakilerin elinde yoğunlaştırır; pekçok insanı diğerlerinin emirlerini takip eden icracılara indirger. Eğer kas kullanılmazsa yağlanır; eğer beyin kullanılmazsa, yaratıcılık, eleştirel düşünce ve zihinsel yetiler körelir, spor ve moda gibi marjinal konulara yönelir.

Bu nedenle, "[h]iyerarşik kurumlar katılımcıları arasındaki yabancılaştırıcı ve sömürücü ilişkileri besler, insanları kuvvetsizlendirir ve onları kendi gerçekliklerinden uzaklaştırır. Hiyerarşiler bazı insanları diğerlerine bağımlı kılar, kendi bağımlılıkları için diğer bağımlıları suçlamalarına ve ardından da bu bağımlılığı daha fazla otorite uygulanmasını gerekçelendirmek için kullanmalarına [yol açar] ... Göreceli bir hakimiyet durumunda olanlar her zaman bunlara tabi olanların bizzat niteliklerini belirleme eğilimindedirler. ... Anarşistler, daima kendi üstünden eyleme geçilen ve asla kendi başına eylemesine izin verilmemenin bağımlılık durumuyla ve kabuğuna çekilmeyele sonuçlanacağını söylerler. Devamlı olarak emir alan ve kendileri adına düşünmekten alıkonanlar sonunda kendi yetilerinden şüpheye düşecektir ... [ve] toplumsal normlara, standartlara ve beklentilere zıt olan kendi anlayışlarıyla davranmakta zorlukla karşılaşırlar." (Martha Ackelsberg, **Free Women of Spain**, s. 19-20)

Yani Colin Wards'ın sözleriyle, "sistem kendi moronlarını yaratır, sonra da kabiliyetsizlikleri yüzünden [onları kendilerinden] nefret ettirir ve nadirlikleri yüzünden de 'hünerli bir azınlığı' ödüllendirir." (**Op.Cit.**, s. 43)

Özgürlüğün reddedilmesinden kaynaklanan bu olumsuz psikolojik etkilerin yanısıra, otoriter toplumsal ilişkiler aynı zamanda da toplumsal eşitsizliğe neden olur. Bunun nedeni bir başkasının otoritesine boyun eğen bir bireyin, toplumsal hiyerarşide kendisinden yukarıda yer alanların emirlerine itaat etme zorunluluğudur. Kapitalizmde bunun anlamı işçilerin patronun emirlerine uymak zorunda olmalarıdır (bakınız [bir sonraki kısım](#)); ki bunlar patronları zengin yapan emirlerdir (örneğin 1994 ile 1995 arasında yalnızca, ABD'deki Baş Yönetici Görevlilerinin (CEO) geliri yüzde 16 artmıştı --işçilerinki ise enflasyonun hızına bile yetişemeyen yüzde 2.8 oranında artmıştır, ve duraksayan ücretlerden sağlıklı bir şekilde yüzde 14.8 artan şirket karlarının 'düşük'lüğü sorumlu tutulamaz). Böylesi bir toplumsal eşitsizliğin etkileri oldukça geniştir.

Örneğin, yoksul insanlar, zenginlere göre genellikle daha sık hasta olur ve daha erken ölürlür. Üstelik eşitsizlik derecesi de önemlidir (yani zenginle yoksul arasındaki uçurumun büyüklüğü). **British Medical Journal**'ın editörüne göre, "*toplumdaki ölüm oranını ve sağlığı belirleyen şey toplumun genel refahından ziyade refahın ne kadar eşit bir şekilde dağıldığıdır. Refah daha eşit dağıldığı ölçüde toplumun sağlığı da iyileşir.*" (Cilt 312, 20 Nisan 1996, s. 985)

ABD'nde yapılan araştırmalar ağırlıklı olarak bunu gösteriyor. George Kaplan ve çalışma arkadaşları 50 ABD eyaletinde eşitsizliği ölçtüler ve [bunu] tüm ölüm sebepleri için yaşa göre düzeltilmiş ölüm oranları ile karşılaştırdılar, ve ortaya bir kalıp çıktı: gelir dağılımı eşitsiz olduğu ölçüde, ölüm oranı da artmakta. Bir başka deyişle, her eyaletteki ölüm oranını en iyi tahmin eden şey her devletteki ortalama gelir değil, zenginle yoksul arasındaki uçurumdur. ("*ABD'de Gelirdeki ve Ölüm Oranındaki Eşitsizlikler: Ölüm Oranlarının ve Potansiyel Patikaların Analizi,*" **British Medical Journal**, Cilt 312, 20 Nisan 1996, s. 999-1003)

Bu gelir eşitsizliği ölçüsü, sağlığın yanısıra diğer toplumsal koşullar için de test edilmiştir. Gelir bölüşümünde daha yüksek bir eşitsizliğin olduğu eyaletler, aynı zamanda daha yüksek işsizlik oranına, daha yüksek kanser hastalığı oranına sahip olan, yüzde olarak daha fazla sayıda insanın gelir ve gıda yardımı aldığı, yüzde olarak daha fazla insanın sağlık sigortasının olmadığı, doğan bebeklerin daha büyük bir kısmının düşük doğum kilosuna sahip olduğu, daha yüksek şiddetli suçun [işlendiği], tıbbi bakım için kişi başına daha yüksek maliyete, ve polis korumasını için kişi başına daha yüksek maliyete sahip [eyaletlerdir].

Dahası gelir bölümünde daha yüksek bir eşitsizliğin olduğu eyaletlerde, kişi başına daha az eğitim harcaması yapılmaktadır, okullarda kişi başına daha az kitap bulunmaktadır, ve daha kötü bir eğitim performansına sahiptirler --daha kötü okuma yetileri, daha kötü matematik yetileri, ve daha düşük bir lise bitirme oranı.

Zenginle yoksul arasındaki uçurum büyüdükçe (ki bu işyerleri içi ve dışındaki toplumsal hiyerarşide bir artışa işaret etmektedir), halkın sağlığı kötüleşmekte ve toplumsal doku çözülmektedir. Toplumsal sıralamada düşük basamaklarda yer almanın psikolojik güçlüğü, kötü evler, beslenme, hava kalitesi, eğlence fırsatları ve yoksulların faydalandığı tıbbi bakımın neden olduğu etkilerin çok daha ötesinde olan bir zararlı etkiye sahiptir. (bakınız George Davey Smith, "*Gelir Eşitsizliği ve Ölüm Oranları: Neden İlişkililer?*", **British Medical Journal**, Cilt 312, 20 Nisan 1996, s. 987-988).

Zenginle yoksul arasında büyüyen uçurum bir tanrının, doğa veya bir başka insanüstü kuvvetin takdir ettiği bir şey değildir. Bu belirli bir toplumsal sistemce --bizi hem fiziksel hem de zihinsel olarak etkileyen otoriter ilişkilere dayanan bir sistem, onun kurum ve işleyişiyle yaratılmıştır.

Bu söylenenler, hiyerarşilerin dibinde yer alanların kurbanlar olduğu ve hiyerarşilerin zirvesinde bulunanlarınsa yalnızca kazanç sağladıkları anlamına gelmez. Dipte yer alanlar hiyerarşinin olumsuz etkilerine karşı devamlı surette direnç gösterirler ve hiyerarşik olmayan yaşama ve mücadele tarzlarını yaratırlar. Bu devamlı kendinden eylemlilik ve kendini özgürleştirme süreci işçi, kadın ve diğer hareketlerden görülebilir --bu [hareketlerde], belli bir ölçüde, halk hayal ve umutlarına dayanan kendi alternatiflerini yaratmaktadır. Anarşizm bu direniş, umut ve doğrudan eylem sürecine dayanmaktadır ve bu sayede büyümektedir.

Eğer sistemin zirvesindekilere bakacak olursak, evet gerçekten de maddi metalara ve eğitime, boş zamana, sağlığa vesaireye erişimde **oldukça** iyidirler, ama insanlıklarını ve bireyselliklerini kaybedebilirler. Bakunin'in belirttiği üzere, "*iktidar ve otirite, onlara boyun eğmeye mahkum olanlar kadar onları kullananları da çürütür.*" (**The Political Philosophy of Bakunin**, s. 249) İktidar tahrip edici bir şekilde işler --hatta ona sahip olanlar üstünde bile; "*esasen en iyi yeteneklere sahip olsalar bile, onları aptal ve hayvani yaparak*" onların bireyselliğini azaltır. "*Herşeyi devamlı olarak mekanik bir düzene bağlamaya zorlayan bir kimse, en sonunda bir makina haline gelir ve tüm insani duygularını kaybeder.*" (Rudolf Rocker, **Anarcho-Syndicalism**, s. 22)

Özünü inilince, hiyerarşi kendiliğinde yıkıcıdır, çünkü "*zenginlik diğer insanlar demekse eğer*", o zaman diğerlerine kendinizden daha düşük kimseler olarak davranarak, bu bireylerin sahip olduğu potansiyel anlayış ve yeteneklerden mahrum kalırsınız; böylece de kendi yaşantınızı fakirleştirir ve **kendi büyümenizi sınırlarsınız**. Ne yazık ki bu günlerde (özellikle dar olan bir "kişisel çıkar" biçimi olan) maddi zenginlik, bir bütün olarak insanın gelişmesine, tatmin olmasına ve yaratıcı bir yaşam sürmesine (bireyi toplumun **içine** yerleştiren, bir kimsenin diğerleriyle olan ilişkilerinin bireyleri biçimlendirdiğini ve geliştirdiğini kabul eden daha geniş bir kişisel çıkar) olan ilginin yerini almakta. Hiyerarşik, sınıf temelli toplumlarda, herkes belli bir ölçüde kaybeder, hatta "en yukardakiler" bile.

B.1.2 Kapitalizm Hiyerarşik midir?

Evet. Kapitalizmde işçiler emeklerinin ürünlerini değıştirmmezler, para için bizzat emeklerini değıştirirler. Onlar belli bir zaman için ve ücret karşılığında kendilerini satarlar, [ücret] ödeyen efendilerine itaat etmeye söz verirler. Parayı ödeyen ve emirleri verenler --sahipler ve yöneticiler-- hiyerarşinin en yukarisındadırlar, itaat edenler ise en altında. Bunun anlamı kapitalizmin doğası itibariyle hiyerarşik olmasıdır.

Carole Pateman'ın söylediği gibi, "*emek gücünün yetileri, işçinin iradesini, anlayışını ve deneyimini kullanmaksızın, onları uygulamaya geçirmeksizin kullanılamaz. Emek gücünün kullanımı 'sahibi'nin varlığını gerektirir, ve [işçi] bunu kullanıma sokmanın gereklerine uygun davranana, yapmayı kabul edene veya bunu yapmaya zorlanana kadar yalnızca bir potansiyel olarak kalmaya devam eder; yani işçi çalışmalıdır*"

[emek sarfetmelidir]. Emek gücünün kullanımı için sözleşme yapmak, yeni sahibinin ihtiyaç duyduğu şekilde kullanılmadıkça kaynak israfıdır. Hayali 'emek gücü' kullanılamaz; gerekli olan şey talep edilen şekildeki işçi emeğidir. İş sözleşmesi [akdi], bu nedenle işveren ile işçi arasında bir emir ve komuta ilişkisi yaratır... Kısacası, işçinin sözde emek gücünü sattığı sözleşme, [işçi] yetilerinden ayrılmadığı için bedeninin ve kendisinin kullanımı üstündeki hakimiyetini sattığı bir sözleşmedir. Bir başkasını kullanma hakkını edinmek (uygar) bir efendi olmak demektir" (The Sexual Contract, s. 150-1 --Proudhon'un yukarıdaki alıntısıyla karşılaştırınız).

Ücretli emeğin bu hiyerarşik denetimi işçileri kendi emeklerinden ve böylece de bizzat kendilerinden yabancılaştırma etkisini içerir. İşçiler artık çalışma saatleri boyunca kendilerini yönetmezler ve artık özgür de değildirler. Emeği bütün diğer metalarla eş şekilde ele alan kapitalizm, emekle diğer "kaynaklar" arasındaki temel ayrımı reddeder --yani hamilinden [sahibinden] ayrılmazlığı--; emek, diğer "mülkler"den farklı olarak irade ve eylem araçlarıyla donanmıştır. Böylece emeğin satılmasından bahsederken, bunun için iradenin boyun eğdirilmesi (hiyerarşi) gerekir. Karl Polanyi'nin yazdığı gibi:

"Emek, yaşamın kendisiyle uyumlu olan insan etkinliğinin başka bir adıdır; [insan etkinliği] satış amacıyla değil tamamen farklı nedenlerle üretilir; stoklanmış [biriktirilmiş] veya harekete geçirilmiş halde, ne de o etkinlik yaşamın geri kalanından koparılabilir." (The Great Transformation, s. 72)

Diğer bir deyişle, emek kapitalizmin onu indirgemeye çalıştığı bir metadan daha fazlasıdır. Yaratıcı, öz-yönetimli iş bir onur ve eğlence kaynağıdır, ve tam bir insan olmanın bir parçasıdır. İşin kontrolünü, işçilerin ellerinden çekip koparmak onun zihinsel ve fiziki sağlığına oldukça zarar verir. Aslında Proudhon, kapitalist şirketlerin "ücretli-işçilerin bedenlerini ve ruhlarını yağma ettiklerini" ve "insan onuru ve kişiliğine bir tecavüz" olduğunu söyleyecek kadar ileri gitmişti. (a.y., s. 219)

Emeği yaşamın diğer faaliyetlerinden ayırmak ve onu piyasanın yasalarına tabi kılmak demek, onun --paylaşım ve karşılıklı yardımlaşmaya dayanan işbirlikçi ekonomik etkinliklerin onbinlerce yıl boyunca varolmasıyla insan ırkıyla birlikte gelişen bir biçim olan-- doğal ve organik varoluş biçimini yok etmek ve [bunun yerine] sözleşme ve rekabete dayanan atomistik ve bireyci olanı geçirmek demektir.

Oldukça yeni bir gelişme olan ücretli emeğin toplumsal ilişkisi gerçekte gönülsüz bir hizmetkarlık biçimiyken, kapitalistler tarafından [bunun] "özgürlük"ün kaynağı olduğu iddia edilir (bakınız [Kısım B.4](#) ve [Kısım A.2.14](#)). Bu nedenle ekonomik özgürlüğü (yani sanayide kendinden yönetimi, sosyalizmi) desteklemeyen bir liberter kesinlikle liberter olmayacak, ve özgürlüğe de inanmıyor olacaktır.

Bu nedenle kapitalizm hiyerarşi ve özgürlüğün reddedilmesine dayanır. Onu başka bir şekilde ortaya koymak ücretli emeğin doğasını reddeder. Ancak --Karl Polanyi'nin vurguladığı üzere-- kapitalizmin destekçilerinin ücretli emeği bir çeşit "doğal" özgürlüğe dayanan bir düşünceyle ifade etmeye çalışmaları yanlıştır:

"Bu ilkeyi (ücretli emeği), ekonomik liberallerin yapmaya alışkın olduğu şekilde (özgürlükle) çatışmayan bir şey olarak ortaya sürmek, belli bir tür müdehale --yani bireyler arasındaki sözleşmesel olmayan ilişkileri tahrip edecek ve onların

kendiliğinden olan [spontan] yeniden reformasyonunu engelleyen [bir tür müdehale]-- lehine olan kökleşmiş önyargıların ifadesidir." (a.y., s. 163)

İnsani ilişkilerin yerini ekonomik olanların alması, nihayetinde insanların ne kadar kazandıklarıyla değerlendirildikleri muhasebe defterlerini bize "etik" olarak ardında bırakarak, insani değerlerin yerini ekonomik olanların almasıyla sonuçlanır. Murray Bookchin'in ifade ettiği gibi bu insani değerlerin alçaltılmasına yol açar:

"Piyasa ekonomisi zihinlerimizde o kadar derinlemesine kök salmıştır ki onun kirliliği dili kutsanmış ahlaki ve tinsel ifadelerimizin yerini almıştır. Artık bugün çocuklarımıza, evliliklere ve kişisel ilişkilere 'yatırım yapıyoruz'; öyle bir terim ki 'aşk' ve 'ihtimam' gibi kelimelerle eş tutuluyor. Bir "değiş-tokuşlar" dünyasında yaşıyoruz ve herhangi bir duygusal "işlem" in en alt çizgisine [muhasebecilikte bilançonun gelir-gider kalemlerinin net sonucunu gösteren kısmına] bakıyoruz. Sadakat ve tinsel [manevi] ilgilerden ziyade sözleşmeler terminolojisini kullanıyoruz." (The Modern Crisis, s. 79)

İnsani değerlerin yerini hesaplama etiğinin alması, ve insanların yalnızca piyasanın ve devletin yasalarının birarada "tutulması" ile birlikte toplumsal bir parçalanma da kaçınılmaz hale geliyor. Karl Polanyi'nin bahsettiği üzere, "(piyasa) sistemi, insanın emek gücünü elden çıkarırken, aynı zamanda insanın bu etikete yapışık olduğu fiziki, psikolojik ve ahlaki varlığını da elden çıkarır." (a.y., s. 73)

Modern kapitalizmin Thatcher, Reagan ve onların uluslarüstü şirket efendileri gibi "muhafazakar" hükümetler tarafından kurulan daha serbest piyasalarında, suç ve barbarlığın muazzam bir şekilde artmasına şaşmamak gerek. Bugün artık insanların kendilerinin inşaa ettikleri kalelerin içinde, onların duvarları ve (hem duygusal hem de fiziki olarak) savunma sistemleri arkasında "özgür" olarak yaşadıkları bir toplumda yaşıyoruz.

Tabii ki bazı insanlar matematiğin etiğinden **hoşlanmaktadırlar**. Ancak bunun temel sebebi, --aynen tüm tanrılarda olduğu gibi-- onların tapıcılarına takip edilecek kolay bir kurallar kitabı sunmalarındır. "Beş dörtten büyüktür, o halde beş daha iyidir" in anlaşılması oldukça kolaydır. Şunları yazarken John Steinbeck buna dikkat çekmişti:

"Onların bazıları (sahipler), (çiftçileri topraklarından kapı) dışarı eden matematikten nefret ediyordu, ve bazıları ise korkuyorlardı; bazıları da matematiğe tapıyorlardı, çünkü bu onları düşünmekten ve hissetmekten kurtarıyordu" (The Grapes of Wrath, s. 34)

B.1.3 Kapitalizm Ne Çeşit Bir Değerler Hiyerarşisi Yaratır?

Kapitalizm sapkın --insanlığı mülkiyetin aşağısına yerleştiren-- bir değerler hiyerarşisi üretir. Erich Fromm'un belirttiği üzere, "*insanın insan tarafından kullanılması (yani sömürülmesi), kapitalist sistemin temelini oluşturan bir değerler sisteminin ifadesidir. Ölü geçmiş [biriktirilmiş emek demek olan] sermaye, --bugünün yaşayan canlılığı ve gücü [olan]-- emeği istihdam eder. Kapitalist değerler hiyerarşi içinde, sermaye emeğin üstünde yer alır, biriktirilmiş şeyler yaşamın ifade edilmesinden [ing. manifestation] daha yüksektedir. Sermaye emeği istihdam eder, emek sermayeyi [istihdam] etmez. Sermayeye sahip olan insan yalnızca 'kendi' yaşamına, insani yeteneklere, canlılığa ve yaratıcı üretkenliğe sahip olan kişiyi komuta eder. 'Nesneler' insanlardan önce gelirler. Sermaye ve emek arasındaki çatışma, iki sınıf arasındaki çatışmadan, onların toplumsal üründen daha fazla bir parça almak için yaptıkları*

kavgadan daha fazlasıdır. Bu, değer in iki ilkesi arasında: yani nesnelere dünyası ile onların yığı nlaşması, ve yaşamın dünyası ile onun üretkenliği arasında olan [bir çatışmadır]." (The Sane Society, s. 94-95)

Kapitalizm, bir kimseyi yalnızca "emek gücü" olarak, belli bir meta miktarını temsil ettiği ölçüde, diğer bir deyişle bir **nesne** olarak değerlendirir. Bir birey --kişisel ahlaki ve ruhani değeriyle biricik [*ing. unique*] olan bir insanoğlu-- olarak değerlendirilmek yerine, yalnızca fiyat etiketiyle değerlendirilir.

Çok fazla zamanın harcadığı işyerinde bireyin aşağılanması ister istemez kişinin kendisini algılamasını etkiler, bu da onun yaşamın diğer alanlarında eyleme tarzını etkileyecektir. Eğer bir kimse işte bir meta olarak sayılıyorsa, o zaman bir kimse kendini ve diğerlerini de bu şekilde görmeye başlar. Yani tüm toplumsal ilişkiler --ve böylece de en nihayetinde **tüm** bireyler-- metalaştırılır. Kapitalizmde hiçbir şey kutsal değildir ("her şeyin bir fiyatı vardır") --bu ister şeref, isterse kişisel değerlendirme veya onur olsun, tümü kapışılacak metalar haline gelir.

Bu gibi aşağılanmalar bir takım toplumsal patolojiler [hastalıklar] üretir. "Tüketecilik", kapitalizmde bireyin metalaşmasına ilişkin doğrudan bir örnektir. Yine Fromm'dan alıntılırsak, "**Nesnelerin şahsiyeti [kişiliği] yoktur, ve nesnelere haline gelen insanların (yani emek piyasasındaki metaların) şahsiyeti yoktur.**" (The Sane Society, s. 143)

Ancak insanların yine de kişiliğe **gereksinimi** vardır, ve bu nedenle de bu boşluğu tüketerek doldurmayı denerler. Mutluluk aldanması, yani yeni bir meta edinince bir kimsenin yaşamının tamam olacağı şeklindeki aldanma, insanları tüketime yönlendirir. Ne yazık ki, metalar da yalnızca daha fazla nesne demek olduğu için kişiliğin yerine geçecek bir şey sunmazlar, ve böylece tüketim yeniden başlamalıdır. Bu süreç ihtiyacımız olmayan ama bizi daha fazla popüler/seksi/mutlu/özgür/vb. (uygun olduğu şekilde siliniz!) yapacağı için onları almaya ikna etmeye uğraşan reklam sanayisi tarafından tabii ki cesaretlendirilir. Ancak tüketmek, metaların tatmin etmek üzere satın alındığı ihtiyaçları aslında tatmin edemez. Bu ihtiyaçlar ancak gerçekten de insani değerlere dayanan toplumsal etkileşimle, yaratıcı, kendinin yönettiği çalışmayla tatmin edilebilir.

Bu tabii ki anarşistlerin yüksek yaşam standartlarına veya maddi mallara karşı olduğu anlamına gelmez. Aksine onlar özgürlük ve iyi bir yaşam ancak bir kimse yeterince gıda, iyi bir barınım vesaire hakkında endişelenmek zorunda olmadığına mümkün olacağına farkındadırlar. Ne özgürlükle günde 16 saat çalışmak, ne de eşitlikle yoksulluk veya dayanışmayla açlık birarada gider. Ancak anarşistler tüketimciliği, kapitalizmin bireyi ve onun kişilik duygusunu, şeref ve kişiliğini ezen, yabancılaştırıcı ve insani olmayan "muhasabe defteri" etiğinin sebep olduğu bir tüketim çarpıtması olarak değerlendirirler.

B.1.4 Irkçılık, Cinsiyetçilik ve Homofobi Neden Vardır?

Irkçılık, cinsiyetçilik ve homofobi (homoseksüellerden nefret etme veya korkma) tüm toplumda kurumsallaştırılmış olduğu için, cinsel, ırkçı ve eşcinsellere yönelik baskılar yaygındır. Bu üç şeytani davranışın temel nedeni, ideolojilerin, hiyerarşide içkin olarak bulunan tahakküm ve sömürüyü haklı çıkarmaya --diğer bir deyişle, baskı ve

adaletsizliği "haklı çıkaran" ve "açıklayan" "kuramlara"-- duydukları gereksinimdir. Tacitus'un dediği gibi, "*Bizler yaraladıklarımızdan nefret ederiz.*" Diğerlerini ezen kimseler, daima kurbanlarını "aşağılık" olarak nitelendirecek, ve bu nedenle kaderlerini hak ettiklerini gösterecek nedenler bulurlar. Seçkinlerin kendi üstün toplumsal ve ekonomik konumlarını haklı çıkaracak yollara gereksinimleri vardır. Toplumsal sistem bariz bir şekilde eşitsiz ve seçkinci olduğu için, dikkatin diğer, daha az zorlu olan "gerçeklere", örneğin varsayılan biyolojiye veya "tabiata" bağlı üstünlüklere çekilmesi gerekir. Bu nedenle hiyerarşik, sınıf-katmanlı toplumlarda cinsel, ırkçı ve etnik üstünlük doktrinlerinin var olması kaçınılmazdır.

Sırasıyla her ırkçı tahammülsüzlük biçimini ele alacağız.

Ekonomik bakımdan ırkçılık, dışarda emperyalizm ve içerde ucuz emeğin sömürölmesiyle ilgilidir. Aslında hem Amerika'daki hem de Avrupa'daki ilk kapitalist gelişim, insanların özellikle de Afrika kökenli olanlarının köleliğiyle kuvvetlendirilmiştir. Amerika, Avusturalya ve dünyanın diğer kesimlerinde, esas sahiplerinin boğazlanması ve topraklarına el konulması da keza kapitalizmin gelişiminde anahtar bir unsurdur. Yabancı uluslara boyun eğdirilmesi zor kullanımı ile olduğu için, bu, hakim olan ulusa kendi özel doğal niteliklerindeki uzmanlığı, diğer bir deyişle "ırksal" nitelikleri yüzündenmiş gibi gözükür. Bu nedenle emperyalistler, ırkılıklarını "doğa"da temellendirmek için sıklıkla Darwinci "En İyinin Yaşamasi" doktrinine başvururlar.

Avrupa'da, ilk ırksal üstünlük kuramlarından birisi aristokrasiye Fransa'yı yönetmek için doğal haklar kazandıracak olan Gobineau tarafından 1850'lerde öne sürölmüştür. [Gobineau], "kitleler" Gal ya da Kelt kökenine sahipken, Fransız aristokrasinin ise esasen Alman kökenli olduğunu; ve Alman ırkı "daha üstün" olduğu için de aristokrasinin yönetmek için doğal hakkı olduğunu öne sürmüştü. Her ne kadar Fransız "kitleler" bu kuramı pek ikna edici bulmasalar da, bu sonraları Alman genişlemesinin taraftarları tarafından ele alınmış ve Alman ırk kuramının kaynağını oluşturmuş, Nazilerin Yahudileri ve diğer "Aryan olmayan"ları ezmesinin gerekçelendirilmesinde kullanılmıştı. "Beyaz adamın sorumluluğu" ve "Manifest Destiny" kavramları da aynı zamanda İngiltere'de ve daha az ölçüde de Amerika'da gelişmiş, ve Anglo-Sakson fethi ve "insancıl" temellerde dünyaya hakimiyeti rasyonalize etmek için kullanılmıştı.

İrksal üstünlük fikrinin büyük içsel faydaları olduğu da keşfedilmişti. Paul Sweezy'nin dikkat çektiği üzere, "*gelişmiş kapitalist ölkelerdeki toplumsal mücadelelerin yoğunlaşması ... mümkün olduğunca zararsız --yani kapitalist sınıf idaresinin görüş açısından zararsız olan mecralara yönlendirilmeliydi. İrksal çizgilerdeki zıtlıkların kaçınması dikkatleri sınıf çatışmasından uzaklaştırmanın uygun bir yöntemiydi,*" -- doğaldır ki [sınıf çatışması] yönetici-sınıfın çıkarları için tehlikeliydi (**Theory of Capitalist Development**, s. 311). Aslında işverenler, "böl ve yönet" stratejilerinin bir parçası olarak, işçiler arasındaki ırksal çizgilerde var olan ayrımları sıkça ve açık bir şekilde beslerler.

Diğer bir deyişle, ırkçılık (diğer ırksal tahammülsüzlük biçimleri gibi) insanların, aynı sınıftaki tüm insanların acısını çektiği koşullar için diğer insanları suçlamalarını sağlayarak, işçi sınıfını içinden parçalamak ve bölmek için kullanılabilir. Böylece, örneğin beyaz işçiler işsizlik yüzünden kapitalizm yerine siyahları, yoksulluk yerine

İspanyol kökenlileri suçlamaya kurnazca cesaretlendirilirler. Ek olarak, ırksal azınlıklara ve kadınlara karşı ayrımcılık kapitalist ekonominin tam bir onayına mahzurdur, "*çünkü bu sayede işler ve yatırım imkanları dezavantajlı olan gruplara verilmez, onların ücret ve karları mevcut düzeylerin altına düşürülebilir, ve nüfusun kayrılan kesimleri önemli maddi ödüller edinebilirler.*" (a.y.)

Böylece kapitalizm, ırkçı mirasından faydalanmaya devam etmektedir. Irkçılık, kapitalistlerin emebilecekleri ucuz emek havuzları sağlar (siyahlar genellikle aynı iş için beyazlardan daha az ücret almaktalar hala) ve nüfusun belli bir kesiminin daha kötü bir muameleye maruz kalmasına olanak tanır, böylece de çalışma koşullarını ve ücret-dışı maliyetleri düşürerek karları yükseltir.

Tüm bunların anlamı, siyahların "*hem ırk hem sınıf temelli bir ikili zeminde baskı ve sömürüye maruz kaldıklarıdır, ve böylece fazladan ırkçılık ve ayrımcılığa karşı savaşımına girmeleri gerekir.*" (Lorenzo Kom'boa Ervin, **Anarcho-syndicalism of the world unite**)

Cinsiyetçilik, ancak kadınlar kendileri için eylemeye ve eşit haklar istemeye başladıkları zaman "bir gerekçelendirme" [haklı çıkarma] gerektirdi. Bunun öncesinde cinsiyetçi baskının "gerekçelendirilmesi" gerekli değildi --çünkü "doğal"dı (bunu söylerken cinsler arasındaki eşitlik, bir devlet dini olarak Hristiyanlığın ve kapitalizmin yükselişinden önce çok daha güçlü olduğu; yani kadınların toplum içindeki "yeri"nin kadın hareketi sayesinde tekrar yükselmesinden önce, son birkaç yüzyıldır devamlı düşmekte olduğu [belirtilmelidir]).

Cinsiyetçi baskının doğası evlilikten gözlemlenebilir. Emma Goldman, [kadının] kocasının "*kapris ve emirlerine tam itaatı*"yle, evliliğin "*erkeğin kadınlar üzerindeki tam egemenliğini sağladığı*"na işaret eder. (**Red Emma Speaks**, s. 139) Carole Pateman'ın belirttiği gibi, "*ondokuzuncu yüzyılın sonlarına kadar eşin konumu ve yasal durumu bir köleninkine benzemektedir. ... Efendisinden ayrı hiçbir bağımsız yasal varlığı olmayan bir köle; ve koca ile eş 'bir kişi' haline gelirlerdi, kocanın kişiliği.*" (**The Sexual Contract**, s. 119) Aslında yasa "*kadının (adeta) bir mülk olduğu varsayımına dayanıyordu*" ve evlilik sözleşmesi yalnızca "*itaat etmeye yönelik açık taahhütü içmekteydi.*" (a.y., s. 122, s. 181)

Ancak kadınlar erkelerin hakim olduğu varsayımlarını sorgulamaya başladıklarında, kadınların erkekler tarafından ezilmesi ve hakimiyet altına alınmasının neden "doğal" olduğunu açıklayan sayısız kuram geliştirildi. Erkekler kadınlar üstündeki yönetimlerini zorla dayattıkları için, erkeklerin "üstünlüğü"nü onların toplumsal cinsiyetlerin --daha fazla fiziksel güçle ilişkili olarak ("güçlü olmanın haklı yaptığı" önermesi temelinde)-- "doğal" bir ürünü olduğu öne sürüldü. 17nci yüzyılda, kadınların insanlardan çok hayvanlara benzediği öne sürüldü, böylece kadınların erkekler karşısında ancak bir koyun kadar eşitlik hakları olduğu "ispatlanmış" oluyordu. Daha yenilerde ise, seçkinler büyüyen kadın hareketi karşısında sosyo-biyoloji'yi bağırklarına bastılar. Kadınların ezilmesini biyolojik temellerde açıklayarak, erkekler tarafından ve erkekler için yönetilen toplumsal sistem göz ardı edilebilirdi.

Kadınların hizmetkarlık rollerinin kapitalizm açısından ekonomik bir değeri de vardır (Goldman'ın kapitalizmi evliliğe benzeyen başka bir "*ataerki düzenleme*" olarak tanımladığına dikkat etmeliyiz; bunların her ikisi de insanların "*doğumdan gelen*

haklarını" gasp eder, onların gelişimini "*engeller*", onların bedenlerini "*zehirler*" ve insanları "*ihmalkarlık, yoksulluk ve bağımlılık*" durumunda tutar. (a.y., s. 164) Kadınlar sıklıkla erkek işçilerin iyi konumda olmasını sağlayan zorunlu (ve ücretsiz) emeği sağlarlar; ve kapitalist sahiplerin sömürecekleri bir sonraki ücretli köleler kuşağını (yine ücretsiz olarak) yetiştirenler esasen kadınlardır. Dahası, kadınların ikincil konumda olması işçi sınıfından erkeklerin hor görebilecekleri birileri olmasını, ve bazen de asabiyetlerini [hayal kırıklıklarının acısını] (işteki sıkıntılarıyla uğraşacakları yerde) çıkartabilecekleri uygun bir hedef sağlar. Lucy Parsons'un belirttiği üzere, işçi sınıfından bir kadın "*bir kölenin kölesidir.*"

Lezbiyenlerin, eşcinsellerin ve biseksüellerin ezilmesi de ayrılmaz bir şekilde cinsiyetçilikle ilgilidir. Ataerkil, kapitalist bir toplum homoseksüel pratikleri normal insani çeşitlilikler olarak göremez, çünkü bunlar toplumdaki katı toplumsal cinsiyet [*ing. gender*] rolleri ve cinsiyetçi kalıpları bulanıklaştırır. Genç eşcinsellerin çoğu cinselliklerini evden kovulma korkusuyla kendilerine saklarlar ve tüm eşcinseller eğer cinselliklerini özgürce ifade ederlerse, birtakım "harbiler" in cinselliklerini onlardan koparmaktan zevk almayı deneyeceği korkusuna sahiptirler.

Eşcinseller bir kapris [saçma arzu] yüzünden değil, kapitalizmin çekirdek aileye olan belirgin gereksinimi yüzünden ezilirler. İtaatkar insanların asli --ve ucuz-- yaratıcısı (otoriter aileler içinde büyümek, çocukların hiyerarşi ve itaat etmeye karşı "saygı"lı olmasına ve alışmalarına yol açar --bakınız [Kısım B.1.5](#)) ve keza işgücünün sağlayıcısı ve bakıcısı olarak çekirdek aile, kapitalizmin önemli bir gereksinimini karşılarlar. Alternatif cinsellik aile modeline karşı bir tehditi temsil eder, çünkü bunlar insanlara farklı bir rol modeli sunarlar. Bunun anlamı ise kapitalizmin "aile değerleri"ni (örn. otoriteye itaat, "gelenek", "ahlak" vs.) kuvvetlendirmek istediği zaman ilk saldırılacağına eşcinseller olacaktır. Britanya'da (kanundaki) Bent 38'in yürürlüğe girmesi bunun iyi bir örneğidir; [bu bentle] hükümet eşcinsel cinselliği savunan (yani onu cinsel sapıklıktan başka bir şekilde sunan her şeyi) kamusal organları yasadışı ilan etmektedir. Bu nedenle cinsellikleri nedeniyle insanların ezilmesi cinsiyetçilik ortadan kalkana değin sona ermeyecektir.

Anarşistlerin bu baskı biçimlerinden nasıl kurtulunabileceğini düşündüklerini tartışmadan önce, bunların ezilenler için olduğu kadar onları uygulayanlar için de neden zararlı olduğunu (ve bir şekilde onlardan faydalandığını) aydınlatmak yararlı olacaktır.

Cinsiyetçilik, ırkçılık ve homofobi işçi sınıfını böler; bunun anlamı ise düşük-ücretli rekabet eden bir emek havuzu oluşturarak, beyazlar, erkekler ve heteroseksüeller kendi eşlerinin, kızlarının, annelerinin, akrabalarının ve arkadaşlarının düşük ücret almasını sağlamış olurlar. Böylesi bölünmeler tümümüz için daha kötü [çalışma] koşulları ve ücretler ortaya çıkarır, çünkü kapitalistler bu ucuz emek havuzunu kullanmanın rekabetçi avantajından yararlanırlar, piyasada var olabilmek için tüm kapitalistleri koşullar ve ücretleri kırmaya zorlarlar (bunun yanısıra devlete ve işte işverene karşı dayanışmayı zayıflatarak, bu gibi toplumsal hiyerarşiler grevler sırasında grev kırıcı olabilecek dışlanmış bir işçiler grubu ortaya çıkarırlar). Keza işçi sınıfının "ayrıcılık" kesimleri kaybetmektedirler, çünkü ücret ve [çalışma] koşulları birlik halinde kazanabileceklerinden daha düşük olur. Gerçekte yalnızca patronlar kazanır.

Bu, bu konuda yapılan araştırmalarda görülebilir. Araştırmacı Al Szymanski'nin beyaz işçilerin ırkçılıktan kazançlı çıktığı önermesini sistematik ve bilimsel bir şekilde sinamayı amaçlamıştı ("*Racial Discrimination and White Gain*", *American Sociological Review*'de, cilt 41, sayı 3, Haziran 1976, s. 403-414). Amerika Birleşik Devletleri'ndeki "beyaz" ve "beyaz olmayan" (örn. siyah, Yerli Amerikalılar, Asyalılar ve İspanyol kökenliler) işçilerin durumlarını karşılaştırmış ve pekçok önemli şey bulmuştu:

(1) Bir Amerikan eyaletinde beyazlarla siyahlar arasındaki açık daraldıkça, oradaki beyazların kazançları diğer yerlerdekilere nispetle daha yüksek oluyor. Bunun anlamı, "*beyazlar ekonomik ayrımcılıktan ekonomik olarak faydalanmaktadır. Beyaz işçiler özellikle de ekonomik ayrımcılığın yokluğundan faydalanıyor gözükmeleler, ... hem kazançlarının mutlak düzeyi anlamında hem de beyazlar arasındaki göreceli eşitlik anlamında.*" (s. 413) Diğer bir deyişle, siyah işçilere karşı daha az bir ücret eşitsizliğı olduğunda, beyaz işçilerin aldığı ücretler daha iyi olmaktadır.

(2) Belirli bir Amerikan eyaletinde nüfusta daha fazla "beyaz-olmayan" kişi olduğunda, orada beyazlar arasında daha fazla eşitsizlik olmaktadır. Diğer bir deyişle, yoksul, baskı altında olan işçiler grubunun varlığı, her ne kadar beyaz-olmayan işçilerin ücretlerini pek fazla etkilemese de, beyaz işçilerin de ücretlerini düşürmektedir --"*(beyaz-olmayan) işçilere karşı daha fazla ayrımcılık olduğunda, beyazlar arasında da daha fazla eşitsizlik olmaktadır*" (s. 410). Yani beyaz işçiler bu ayrımcılıktan ekonomik olarak açık bir şekilde zarar görmektedirler.

(3) Yine, "*ırksal ayrımcılık yoğunlaştııkça, (bunun) işçi-sınıfı birliğine olan etkisi ... yüzünden beyazların kazançları da düşmektedir.*" (s. 412) Diğer bir deyişle, ırkçılık ekonomik olarak beyaz işçilerin dezavantajınadır, çünkü siyah ve beyaz işçiler arasındaki dayanışmayı yıpratmakta ve sendika örgütünü zayıflatmaktadır.

Yani bütünsel olarak, bu beyaz işçiler ırkçılıktan bazı belirgin imtiyazlar edinmekte, ancak aslında ezilmektedirler. Irkçılık ve diğer hiyerarşi biçimleri aslında onu uygulayan işçi sınıfı kesiminin çıkarlarına karşı işlemektedir --işyeri ve toplumsal birliği zayıflatarak, yönetici sınıfa fayda sağlar.

Bunun yanısıra, alternatif görüşlerin, anlayışların, deneyimlerin, kültürlerin, düşüncelerin vb. zenginliği, ırkçı, cinsiyetçi ve homofobistler tarafından reddedilmektedir. Onların zihinleri bir kafesin içine hapsedilmiştir, mono-kültürün içinde durağanlaşmıştır --ve durağanlaşma kişisellik için ölüm demektir. Bu gibi tahakküm biçimleri onları uygulayanları, bir kişi olarak değil de bir **rol** olarak yaşayan tahakkümcüyü insansızlaşmaktadır; onun tarafından kısıtlanmıştır ve kendi bireyselliklerini **özgürce** ifade (yaparlarsa da oldukça sınırlı bir şekilde) edemezler. Bu tahakkümcünün kişiliğini yamultur, kendi yaşamlarını ve kişiliklerini yoksullaştırır. Homofobi ve cinsiyetçilik aynı zamanda tüm insanların, gay ya da düz [heteroseksüel] olsun, kendileri için doğru olan cinsel ifade ve ilişkileri seçmekteki esnekliğini kısıtlar. Cinsiyetçi ve homofobist cinsel baskının, onların zihinsel sağlığı, ilişkileri ve genel gelişmesi için iyi olması imkansızdır.

Anarşist görüşe göre ırka, cinsiyete veya cinsiyetçiliğe bağlı tahakküm kapitalizmde, veya gerçekte tahakküm ve sömürüye dayanan her türlü ekonomik sistemde, başa

çıkılmaz bir şey olarak kalmaya devam edecektir. "Azınlıkların" bireysel üyeleri başarılı olabilirken, eşitsizliğin haklı çıkarılması için [kullanılan] ırkçılık, seçkinler için iskartaya çıkarılmayacak kadar kullanışlı bir araçtır. Irkçılığın sonuçlarını (örn. yoksulluk) ırkçı ideolojinin gerekçelendirilmesi için kullanarak, statükonun eleştirisinin yerini bu sefer de "doğa" ve "biyoloji" gibi saçmalıklar alır. Aynı şey cinsiyetçilik veya gaylere karşı ayrımcılık için de doğrudur.

Uzun vadeli çözüm açıktır: kapitalizmi, bağlı olduğu hiyerarşik ve ekonomik olarak sınıf-bölünmeli toplumu dağıtın. Kapitalist tahakküm ile sömürüden, ve onun sonucu emperyalizm ve yoksulluktan kurtularak, aynı zamanda işçi sınıfını bölmek ve zayıflatmak veya bir grubun bir diğerine uyguladığı baskıyı haklı çıkarmak için kullanılan, ırkçı ve cinsiyetçi üstünlük ideolojilerin gerekliliğini de ortadan kaldırmış olacağız.

Bu sürecin bir parçası olarak anarşistler, ırkçı, cinsiyetçi ve gay-karşıtı aktivitelere direnerek ve bu gibi görüşlere günlük hayatlarında, her yerde meydan okuyarak, nüfusun tüm kesimlerinin kendi insanlıkları ve bireysellikleri adına ayağa kalkmasını cesaretlendirirler (Carole Pateman'ın ifade ettiği üzere, "*cinsel tahakküm işyerini olduğu kadar evlilikle ilgili evi de şekillendirebilir*" (Op.Cit., s. 142). Bunun anlamı karşılaştığımız içsel ve dışsal tiranlıklara karşı işçi sınıfından olan insanların mücadelesidir --ortak düşmanlarımıza karşı olan mücadeleleri desteklerken, kendi önyargılarımıza, ister cinsiyet isterse deri rengi veya cinsellik olsun hiç fark etmez, karşı da savaşmalıyız. Lorenzo Kom'boa Ervin'in ırkçılıkla savaşım için söyledikleri tüm baskı biçimlerine uygulanabilir:

"Irkçılıkla her karşılaşıldığı yerde, kendi saflarımız içinde ve hatta bir kimsenin kendi içinde olsa bile, yoğun bir şekilde savaşılmalıdır. Bu nedenle, bizler patronların sınıfı bölmek için kullandıkları ve ırksal olarak baskı altında kalan işçileri süper-sömürüye maruz bırakan beyaz derililerin imtiyazlılığı sistemini sona erdirmeliyiz. Beyaz işçiler, özellikle de Batı dünyasındakiler, ırka veya ulusallığa dayalı olarak [işçi sınıfının] başka bir kesiminin kazanımlarını zapt ederken, kendilerinin ilerlemesine yardım etmek için işçi sınıfının bir kesiminin kullanılması girişimine karşı çıkmalıdır. Beyaz emekçiler tarafındaki bu tip bir sınıf oportünizmi ve teslimiyetçiliğine doğrudan meydan okunmalı ve bozguna uğratılmalıdır. Süper-sömürü ve dünya Beyaz Üstünlüğü sistemi sona erdiline kadar, işçilerin birliği sağlanamaz." [Op.Cit.]

Eşitliğe doğru ilerleme sağlanabilir ve sağlanmıştır. (Emma Goldman'ın sözleriyle), "*her yerde kadınlara işlerindeki hünerlerine göre değil, aksine bir cins olarak davranılmakta*" [Op.Cit., s. 145] olduğu ve eğitimin hala ataerkil --genç kadınların hala geleneksel olarak "eril" (toplumda kadınlarla erkeklere farklı roller biçildiğinin çocuklara öğretildiği) öğrenim ve çalışma yöntemleriyle yönlendirildiği-- olduğu doğru olmakla beraber, kadınların konumunun, aynen siyahlar ve gayler gibi **geliştiği** de doğrudur. Bu, tarih boyunca sürekli bir şekilde gelişen çeşitli kendinden örgütlü, kendini özgürleştirici hareketler sayesinde olmuştur, ve bunlar kısa vadede baskıya karşı savaşmakta (ve kapitalizm ile devletin dağıtılmasına uzun vadeli bir çözüm potansiyeli yaratmakta) **anahtardır**.

Emma Goldman, kurtuluşun "*kadının ruhunda*" başladığını söylemişti. Ancak ezilenlerin kendi değerlerinin farkına varmalarını, kendilerine ve kendi kültürlerine saygı duymalarını sağlayan içsel kurtuluş süreciyle, ezilenlerin dışsal zulüm ve davranışlara karşı etkin bir şekilde savaşacak (ve üstesinden gelecek) konumda

olabilecektir. Ancak kendinize saygınız olursa başkalarının da size saygı göstermesini sağlayacak bir konumda olabilirsiniz. Irksal tahammülsüzlüğe [ing. *bigotry*], eşitsizliğe ve adaletsizliğe karşı çıkan insanlar, beyazlar ve heteroseksüeller, ezilen grupları desteklemeli, ve başkaları veya bizzat kendimiz tarafından yapılan ırkçı, cinsiyetçi veya homofobist davranış ve eylemleri göz ardı etmeyi reddetmeliyiz. Anarşistler için, "*Emek hareketinin tek bir üyesi dahi ayrımcılıktan, baskı altına alınmaktan veya ihmal edilmekten muaf tutulamaz. ... Emek (ve diğer) örgütlenmeler tüm üyelerinin eşit özgürlüğü ilkesi üzerinde kurulmalıdır. Bu eşitlik, eğer her bir işçi özgür ve bağımsız bir birimse, kendisinin karşılıklı çıkarları doğrultusunda diğerleriyle işbirliği içindeyse ancak, bütün bir emek örgütlenmesi de başarılı bir şekilde çalışabilir ve güçlü olabilir.*" [Lorenzo Kom'boa Ervin, **Op. Cit.**].

Bizler tüm insanlara eşit davranmalıyız, aynı zamanda da onların farklılıklarına saygı göstermeliyiz. Çeşitlilik kuvvettir ve bir neşe kaynağıdır, ve anarşistler eşitliğin benzeyiş anlamına geldiği fikrini kabul etmezler. Bu yöntemlerle, dışsal tahakküme karşı içsel kendinden özgürleşme ve dayanışmayla irksal tahammülsüzlüğe karşı savaşılabılır. Irkçılık, cinsiyetçilik ve homofobi toplumsal bir devrim gerçekleşmeden böylece azaltılabilir, belki de tamamen ortadan kaldırılabilir --kendi kendilerini örgütlemeleri, **özerk bir şekilde** çarpışarak ve ırkçı, cinsiyetçi ve gay karşıtı kötü davranışların bir parçası olmanın veya diğerlerinin bunları yapmasına öz yummanın reddedilmesi koşullarıyla (ki bu diğerlerini kendi tavır ve eylemlerinin, hatta görmezden bile gelemeyecekleri tavırlarının farkında olmalarını sağlamakta) önemli rol oynar. Bu sürecin önemli bir parçası özerk grupların, mücadele eden (hakim ırk/cinsiyet/cinsellik üyeleri de dahil olmak üzere) diğer grupları aktif bir şekilde desteklemesidir. Böylesi bir pratik dayanışma ve iletişim, mücadelenin ona müdahil olanları radikalleştirmesi etkisiyle de birleşince, hepimizi baskı altında tutan toplumsal hiyerarşileri zayıflatarak önyargıları ve irksal tahammülsüzlüğü yıkmaya yardımcı olacaktır. Örneğin, 1984/5 İngiltere madenciler grevine gay ve lezbiyen grupların destek vermesi, pekçok madenci gösterisinde bu gibi gruplara saygın bir yer verilmesiyle sonuçlanmıştı.

Beyazlar, erkekler ve heteroseksüeller açısından, tek anarşist yaklaşım (kendinden kurtuluş mücadelelerine karşı eleştirel olmamayı reddederken --dayanışma beyninizi kullanım dışı bırakmanız demek değildir!) mücadele eden diğerlerini desteklemek, diğerlerinin irksal tahammülsüzlüğüne müsamaha göstermeyi reddetmek ve kendi korku ve önyargılarını kökünden kazımdır. Bu, açıktır ki toplumsal tahakküm meselesinin tüm işçi sınıfı örgütlenmelerine --ezilen hiçbir grubun [işçi sınıfı örgütlenmeleri] içinde marjinalleşmemesini sağlayarak-- ve eylemliliğine taşınmasını içerir.

Ancak bu şekilde toplumsal hastalıkların dayanak noktalarını zayıflatılabilir; daha iyi ve hiyerarşik olmayan bir sistem yaratılabilir. Birimize verilen zarar hepimize zarar vermektedir.

1930'ların İspanyol Devrimi sırasında yaşanan **Mujeres Libres** [Özgür Kadınlar] örneği nelerin mümkün olduğunu göstermektedir. CNT ve FAI içindeki anarşist kadınlar, daha geniş olan liberter hareket içindeki cinsiyetçilik sorununu öne çıkarmak, kadınların liberter örgütlere katılımını artırmak ve kadınların erkek tahakkümünden kendilerini kurtarmaları sürecine yardım etmek amaçlarıyla bağımsız bir şekilde kendilerini örgütlediler. Bu sayede, (oldukça yaygın olan) "devrimci" erkek

yoldaş anarşistlerin cinsiyetçi tutumlarıyla da mücadele edilmekteydi. Martha A. Ackelsberg'in **Free Women of Spain** [İspanya'nın Özgür Kadınları] adlı kitabı bu hareketin ve özgürlük hakkında duyarlı olan tüm insanlar açısından öne çıkardığı meselelerin mükemmel bir muhasebesini yapıyor.

Söylemek gereksiz olsa da, anarşistler diğer hiyerarşi biçimlerini kabul eden, kapitalizm ve devletin hakim önceliklerini kabul eden, iktidar ve refah adına ilişkilerin ve bireyselliğin değerinin düşürülmesine razı gelen "eşitlik" biçimlerini tamamıyla reddederler. "Eşit fırsatlar"ı, siyah, gay veya kadın patron ve politikacıları barındıran, ancak ana fikri gözden kaçıran bir "eşitlik" biçimi de vardır. "Amma karmaşık!" demek yerine "Bana da!" demek gerçek bir kurtuluşu öne çıkarmamaktadır, sadece farklı patronlar ve yeni tahakküm biçimlerini çağrıştırmaktadır. Bizler emirleri verenlerin cinsiyetine, deri rengine, milliyetine veya cinselliğine değil, toplumun örgütlenme biçimine bakmalıyız.

B.1.5 Otoriter Medeniyetin Kitlesele-Psikolojik Temeli Nasıl Yaratıldı?

Kısım A.3.6'da hiyerarşik, otoriter kurumların kendilerini devamlı kılmaya eğimli olduğuna dikkat çekmiştik, çünkü onların etkisi altında büyümek itaatkar/otoriter kişilikler --otoriteye (cezalandırılma korkusundan kaynaklanan) hem "saygılı" hem de kendi altlarındakilere ototeyi uygulamaya istekli insanlar-- ortaya çıkarır. Bu tip bir karakter yapısına sahip insanlar gerçekte hiyerarşileri ortadan kaldırmayı istememektedirler, çünkü samimi bir özgürlüğün getireceği sorumlulukları üstlenmekten korkmaktadırlar. Otoriter fabrikadan ataerkil aileye kadar [geniş bir alanda] toplumun kurumlarının --en yukardaki elitlerin emirleri verdiği vve daha aşağıdakilerinse sadece itaat ettiği-- piramitsel [bir yapıda olmaları] onlara "doğal" veya "doğru" gelir. Böylece, bir yandan fabrika faşizmini ve özelleştirilmiş devletleri savunurken, aynı zamanda da "özgürlük" için meleşen sözde "Liberter" ve "anarko" kapitalist şovları görürüz. Kısacası, otoriter medeniyet, toplumun her boyutuna nüfuz eden şartlayıcı grift sistem sayesinde, her kuşakla birlikte kendisini yeniden üretir, statükoyu destekleyen bir insan kitlesi yaratır.

Wilhelm Reich, otoriter medeniyetin yeniden üretilmesi psikolojik sürecinin en derinlemesine analizlerinden birisini ortaya koymuştu. Reich analizini Freud'un en sağlam keşiflerinden dört tanesinin üzerinde şekillendirmişti: (1) davranışlar üstünde rasyonel olmayan bir etkisi olmakla beraber güçlü [bir etkisi] olan, zihnin bilinçaltı olan bir kesiminin var olduğu; (2) küçük bir bebeğin bile canlı bir "jenital" [*ing. genital*] cinsellik (yani cinsel üretimle hiçbir ilgisi olmayan bir cinsel haz arzusu) geliştirdiği; (3) tekeşlilik ve ataerkillik ilişkileri altındaki ebeveyn-çocuk ilişkisinde ortaya çıkan Odipsel çatışmalarla birlikte çocukluk dönemi cinselliğinin, cezalandırılma veya cinsel eylem ve düşüncelerin onaylanmaması korkusuyla genellikle bastırıldığı; (4) çocuğun bu doğal cinsel eylemliliğinin bloke edilmesi ve hafızasından silinmesi, bunun kuvvetini bilinçaltında zayıflatmadığı, aksine onu yoğunlaştırdığı ve kendisini çeşitli patolojik rahatsızlıklar ve anti-sosyal itkilerle ortaya koymasına yol açtığı; (5) ilahi kökenli olmanın çok ötesinde, beşeri ahlak kuralları ebeveyn ve ebeveyn işlevi görenlerin çocukluğun ilk dönemlerinde kullandıkları eğitsel araçlardan kaynaklanmaktadır; bunlardan en güçlü olanlarından birisi de çocukluk dönemi cinselliğine karşı çıkanlardır.

Çocukların cinsel tavırlarının baskı altına alınmadığı, nevrozlar ve sapıklıklarla beraber otoriter ve kurum ve değerlerin neredeyse var olmadığı kadın-merkezli (matricentric) bir topluma sahip olan Trobriand Adalıları üzerine Bronislaw Malinovski'nin yaptığı çalışmadan faydalanarak, Reich ataerkillik ve otoriterliğin esasen kabile başkanlarının oğullarının yaptığı belli tipteki ("kuzenler arası evlilikler") evliliklerle ekonomik avantajlar sağladıklarında ortaya çıktığı sonucuna varıyordu. Bu tip evliliklerde, erkeğin eşinin erkek kardeşleri devamlı olan bir haracı [*ing. tribute*] kadına başlık parası [*ing. dowry*] olarak ödemek zorundaydılar, böylece de kocasının (yani şefin) kabilesini zenginleştirmekteydiler. Oğulları için bu tip pek çok evlilik ayarlayarak (ki şefin çokeşlilik ayrıcalığı nedeniyle bu çok sayıdaydı) şefin kabilesi refah biriktirebilmekteydi. Böylece toplum refah temelinde yönetici ve tabii [ast-üst] kabileler şeklinde katmanlaşmaya başladı.

Bu "iyi" evliliklerin kalıcılığını sağlamak için katı tekeşlilik gerekiyordu. Ancak çocukluk dönemi cinselliğini bastırmaksızın tekeşliliğin sürdürülmesinin imkansız olduğu keşfedildi, çünkü istatistiklerin gösterdiği üzere cinselliğin özgürce ifade edilmesine izin verilen çocuklar uzun vadeli tekeşliliğe adapte olmakta sıklıkla başarısız oluyorlardı. Bu nedenle, sınıfsal katmanlaşma ve özel mülkiyetin yanısıra yeni ataerkil sistemin yeniden üretimi için bağımlı olduğu baskıcı cinsel ahlağın telkin edildiği otoriter çocuk yetiştirme yöntemleri geliştirildi. Yani bir yanda ataerkil öncesi toplum, ilkel liberter komünizm (veya Reich'in ifadesi ile "*emek demokrasisi*"), ekonomik eşitlik ve cinsel özgürlük arasında; öte yanda da ataerkil toplum, özel mülkiyet ekonomisi, ekonomik sınıfsal katmanlaşma ve cinsel baskı arasında tarihsel bir karşılıklı bir ilişki [bağlantı] vardır. Reich'in ifade ettiği üzere:

"(Kadın-merkezli)den ataerkil örgütlenmeye doğru gelişen her kabile, yeni yaşam biçimi ile uygun olan bir cinsellik üretmek için üyelerinin cinsel yapısını değiştirmek zorundaydı. Bu gerekli bir değişimdi, çünkü iktidar ve refahın demokratik soy silsilesinden (ana tarafından [hesaplanan] kabilelerden) şefin otoriter ailesine doğru kayışı, esasen insanların cinsel arzularının bastırılması yardımıyla yerine getirilmiştir. İşte bu şekilde cinsel bastırma toplumun sınıflara bölünmesinde asli bir unsur haline gelmiştir.

Gerektirdiği evlilik ve yasal [meşru] başlık parası, bir örgütlenmenin başka birine dönüştürülmesinin ekseni [odağı, destek noktası] haline gelmiştir. Kadının soy silsilesinin erkeğin ailesine ödediği evlilik haracının erkeğin, özellikle de şefin, iktidar konumunu güçlendirmesi nedeniyle, daha yüksek mevkideki soy silsileleri ve ailelerin erkek üyeleri, evlenmeye ilişkin bu bağları kalıcı kılmakta yoğun çıkarları vardı. Bu aşamada, diğer bir deyişle yalnızca erkeklerin evlilikten çıkarları vardı. Bu yolla, her an kolayca çözülebilecek olan doğal emek-demokrasininin basit ittifakı, ataerkilliğin kalıcı ve tekeşli evlilik ilişkilerine dönüştürülmüş oldu. Kalıcı tekeşli evlilik ataerkil toplumun temel kurumu haline gelmiştir --ki bugün de böyledir. Ancak bu evlilikleri korumak için, doğal jenital arzular üstüne giderek daha fazla kısıtlamalar getirmek ve onları değersizleştirmek gerekliydi." (The Mass Psychology of Fascism, s. 90)

Kadın-merkezli bir toplumdaki ataerkil bir topluma dönüşmedeki doğal cinselliğin bastırılması, ataerkil öncesi toplumlarda bulunan doğal kendinden düzenlemenin yerini alacak zorlayıcı ahlakla dayatılması gereken çeşitli anti-sosyal itkiler (sadistlik, yıkıcı dürtüler, tecavüz fantazileri, vb.) ortaya çıkarır. Bu sayede seks "kirli", "rezil",

"günahkar" vb. şekilde değerlendirilmeye başlandı --ikincil itkilerin yaratılmasıyla gerçekte de bu hale geldi. Böylece:

"Çağa uygun (kadın-merkezliliğin) (şefin ailesinin ana tarafından soy silsilesinden ekonomik bağımsızlığı, kabileler arasında malların değişiminin giderek artması, üretim araçlarının gelişmesi, vb) devrimci süreçlerden sonuçlanan ataerkil-otoriter cinsel düzen, kadınları, çocukları ve yetişkinleri cinsel özgürlüklerinden mahrum bırakarak otoriter ideolojinin ana temeli haline gelir, seksi bir meta haline getirir ve cinsel ilgileri ekonomik boyun eğdirmenin hizmetine koymaktadır. Bundan sonra cinsellik aslında bozulmuştur, rezil ve şeytani hale gelir ve engellenmesi gerekir." (a.y., s. 88)

Ataerkillik bir kere başladığında, cinsel bastırma yolu ile üyelerinin psikolojik olarak sakatlanmasına dayanan tamamen otoriter olan bir toplumun yaratılması bunu takip eder:

"Çocuğun doğal cinselliğinin ahlaki olarak engellenmesi, çocuğun jenital cinselliğinin ciddi bir şekilde tahrip edilmesi olan bu son aşama, çocuğu korkak, ürkek, otoriteden çekinen, itaatkar, kelimelerin otoriter anlamında 'iyi' ve 'uslu' yapar. İnsanın isyankar kuvvetlerini sakatlayıcı etkisi vardır, çünkü her türlü hayati yaşam-dürtüsü artık derin bir korkuyla kaplanmış; ve seks yasaklı bir konu olduğu için genel olarak düşünce ve insanın eleştirel melekeleri de keza kısıtlanmış. Kısacası, ahlakın amacı otoriter düzene --sıkıntı ve küçülmeye karşı-- uyum sağlayan itaatkar kimseler üretmektir. Böylece aile, çocuğun ileride ona gerekli olacak genel toplumsal düzenlemeye hazırlık olarak uyum sağlamayı öğrenmesi gereken bir minyatür otoriter devlettir. İnsanın otoriter yapısı --bu açık bir şekilde oluşturulmalıdır--, temelde cinsel engellerin ve korkunun (kişinin biyo-enerjik yapısına) nüfuz etmesiyle üretilir." (a.y., s. 30)

Bu sayede, bireyin isyan etmeye yönelik olan ve kendisi için düşünme gücüne zarar vererek, çocukluk dönemi cinselliğinin --ve biyo-enerjinin diğer özgür, doğal ifade biçimlerinin (örn. bağırma, ağlama, koşma, atlama vb.) --engellenmesi, tepkisel kişiliklerin yaratılmasındaki en önemli silah haline gelir. Bütün gerici politikacıların "ailenin güçlendirilmesi"ne ve "aile değerlerin" kuvvetlendirilmesine (örn. ataerkilliğe, zorunlu tekeşliliğe, evlilik öncesinde bekarete, bedensel cezaya vb.) bu kadar vurgu yapmasının sebebi işte budur.

*"Otoriter toplum, otoriter aile yardımıyla kendisini kitlelerin bireysel yapılarında yeniden ürettiği için, politik gericilik otoriter aileyi 'devlet, kültür ve medeniyetin ...' temeli olarak görür ve savunur. Gerici erkek ve kadınların yeniden üretilmesinin en önemli merkezi bu **siyasi gericiliğin mikrop hücre**sidir. Belirli toplumsal süreçlerden ortaya çıkmış ve gelişmiş olarak, onu şekillendiren otoriter sistemin korunması için en hayati kurum haline gelir." (Op.Cit. s. 104-105)*

Aile bu amaç doğrultusundaki en önemli kurumdur, çünkü çocuklar büyük ölçüde ebeveynlerinin denetimi altında oldukları doğum anlarından altı yaşlarına kadar, ilk birkaç yılda psikolojik sakatlanmaya en açık olanlardır. Çocuklar ailelerinden uzak kalacak kadar büyüdüklerinde ise şartlandırma sürecini okullar ve kiliseler sürdürür, ancak eğer uygun temel ebeveynleri tarafından hayatlarının başında atılmamışsa genellikle başarısız olurlar. Bu nedenle A. S. Neill şunu gözlemlemiştir: "çocuk eğitimi köpek eğitime oldukça benzerdir. Kırbaçlanan bir çocuk, kırbaçlanan bir köpek gibi itaatkar, özgüvensiz bir yetişkin bir yetişkin olarak büyür. Ve köpeklerimizi kendi amaçlarımıza uygun bir şekilde eğittiğimiz gibi, çocuklarımızı da eğitiriz. Bu köpek yetiştirme evinde, çocuk kreşinde insan köpekler temiz olmalıdırlar; onların beslenmesi için uygun olduğunu düşündüğümüzde onları beslemeliyiz. 1935'de Berlin Templehof'da, büyük eğitimci Hitler emirlerini ıslıkla bildirirken, binlerce

itaatkar, yaltaklanan köpeğin kuyruklarını salladıklarını gördüm." (**Summerhill: a Radical Approach to Child Rearing**, s. 100)

Aile, cinsel enerjinin doruğa çıktığı ergenlik döneminde de ana baskı birimidir. Bunun sebebi ebeveynlerin büyük bir kısmının ergenlere partnerleriyle rahatsız edilmeksizin cinsel ilişkiler geliştirmesini sağlayacak özel bir kişisel alan sağlamamaları, aktif bir şekilde bu tip davranışlardan vazgeçirmeleri, (fanatik Hristiyan ailelerindeki gibi) sıklıkla da tam bir sakınma [uzak durma] talep --sakınmanın en fazla imkansız olduğu bir zamanda!-- etmeleridirler. Dahası cinsel özgürlüğe imkan veren ev ve yurtların toplumsal olanaklar olmaksızın, kapitalizmde gençler ekonomik olarak ebeveynlerine bağımlı oldukları için, gençlerin ebeveynlerinin evlilik öncesi seksten sakınması yönündeki mantıksız taleplere boyun eğmekten başka seçenekleri yoktur. Bu ise onları arabaların arka koltuklarında gizlice veya rahatlayamayacakları ve tam bir cinsel tatmin sağlayamayacakları gözden uzak yerlerde seks yapmaya zorlar. Reich'in bulduğu gibi, cinsellik bastırıldığında ve endişeyle dolduğunda, sonuç daima belli bir derecede onun deyişiyle "*orgazmsal yetersizlik*" olmaktadır. Burada, böylece kronik biyo-enerjik dolaşımın durmasıyla sonuçlanan bir cinsel gerilimin eksik salınması [serbest bırakımı] vardır. Böylesi bir koşul, Reich'a göre nevroz ve gerici tavırların beslendiği alandır. (Daha fazla ayıntı için **Kısım J.6'**ya bakınız).

Bu bağlamda, Trobriand Adalıları gibi "ilkel" toplumların ataerkil-otoriter kurumları geliştirmelerinin öncesinde, gençlerin partnerleriyle rahatsız edilmeksizin cinsel ilişkiye girebildikleri özel topluluk evleri sağladıklarına --ve bunun toplumun tam onayıyla olduğuna-- işaret etmek ilginçtir. Böylesi bir kurum, özgürlük kavramıyla kastedildiği üzere, anarşist bir toplumda olmuş kabul edilecektir. (Gençlerin cinsel özgürlüğüne ilişkin daha fazlası için **Kısım J.6.8'e** bakınız)

Milliyetçi duyguların [kökleri] otoriter ailelere kadar takip edilebilir. Bir çocuğun annesine bağlılığı tabii ki doğaldır ve bütün aile ilişkilerinin temelidir. Öznel olarak, anavatan ve ulus kavramlarının duygusal temeli anne ve ailedir, çünkü ailenin "minyatür bir ulus" olması gibi anne de çocuğun anavatanıdır. Hitler'in "Nasyonal Sosyalizmi"nin kitlesel cazibesini dikkatlice araştıran Reich'a göre, milliyetçi duygular, aile bağlarının doğrudan bir devamıdır ve ailesine **katılmış** [*ing. fixated*] bir bağla tutunmaktadır. Reich'ın belirttiği üzere, anneye çocuksu bağlılık doğal olsa da **katılmış** bağlılık toplumsal bir üründen başka bir şey değildir. Ergenlikte anneye olan bağlılık, **eğer** gençlere dayatılan doğal olmayan cinsel kısıtlamalar bunun ebedi kılınmasına neden olmazsa, diğer bağlılıklar --örn. doğal cinsel ilişkiler-- için de ortam yaratacaktır. İşte bu toplumsal olarak Anneye [olan bağdaki] bu katılmanın milliyetçi hislerin temeli haline gelmesini [sağlayan] şey işte bu toplumsal olarak koşullanmış dışsallaştırma'dır.

Gerici karakter yapıları yaratma sürecini incelemede Reich'ı inceleyen daha sonraki yazarlar, çocuk ve gençlere cinsel olanlar dışında dayatılan diğer önemli engelleri de içerecek şekilde incelemelerinin alanını genişlettiler. Örneğin, Rianne Eisler **Sacred Pleasure** adlı kitabında sorgulanan tipteki kişilikleri yaratanın yalnızca seks-olumsuz tavır değil ancak **zevk**-olumsuz tavır olduğunu vurgulamaktadır. Zevk veren hislerin değerinin reddedilmesi --örneğin zihin ve "ruhun" "yüksek" zevklerinin aksine vücudun zevklerinden haz duymanın insan doğasının "hayvansı" (ve bu nedenle de "kötü") yanı olduğu şeklindeki genel düşüncede yansıdığı gibi-- bilinçaltımıza nüfuz eder. Vücuda ilişkin ruhsal yönü reddeden böylesi bir ikilikle [düaliteyle], insanların

herhangi bir haz verici histen zevk almaktan suçluluk duymaları sağlar --kapitalizm ve devletçilik altında, yönetici-sınıfın çıkarlarını korumak için emeğin yabancılaştırılmasına, sömürüye, askeri hizmete kitlesel olarak itaatkar olma gereksinimiyle beraber, onları hazlardan (ve hatta yaşamın kendisinden bile) feragat etmeye dayanan bir yaşama hazırlayan bir şartlandırma. Ve aynı zamanda, bazı merhametsiz ülküler uğruna acı çeken (ve "gerekli" acı çekmeyi diğerlerine bulaştıran) katı, duygusuz savaşçı kahramanların yüceltilmesindeki gibi, otoriter ideoloji acı çekmenin değerine vurgu yapar.

Eisler yine, *"katı hiyerarşilerin ve acılı cezalandırmaların norm olduğu ailelerde büyüyen insanların ebeveynlerine duydukları kızgınlığı bastırdıklarına ilişkin oldukça bol kanıt var. Bu kızgınlığın daha sonra geleneksel olarak güçsüzleştirilmiş olan gruplara (azınlıklar, çocuklar ve kadınlar gibi) yansıtıldığına dair de oldukça fazla kanıt var"* (a.y., s. 187). Bu bastırılmış kızgınlık, ilgisi çoğunlukla toplumun sorunları için azınlıkların günah keçisi gösterilmesine dayanan gerici politikacılar için verimli bir zemin haline gelir.

Psikolog Else Frenkel-Brunswick'in **The Authoritarian Personality**'de belgelediği üzere, çocukluk dönemlerinde iradelerini korkulan otoriter ebeveynlerin gereksinimlerine teslim etmekte şartlandırılan insanlar, aynı zamanda da yetişkinler olarak iradelerini otoriter liderlerin irade ve akıllarına teslim etmeye de oldukça duyarlı olmaktadır. *"Diğer bir deyişle, bastırılmış öfkelerini zayıf olarak gördüklerine yansıtmayı öğrendikçe, otokratik veya "güçlü adam" idaresine itaat etmeyi öğrenirler. Dahası, herhangi bir isyan etme belirtisinde dahi (hatta adaletsizce davranıldığında cevap verdiği zaman bile) katı bir şekilde cezalandırıldığı için, çocukken kendilerine yapılanlarda herhangi bir şeyin yanlış olduğunu bile kendi kendilerine --ve sonuçta kendi çocuklarına da [bunları] yaptıklarını-- reddetmeyi de yavaş yavaş öğrenirler."* (a.y., s. 187)

Bunlar, otoriteye tapan ve özgürlükten korkan kişilik tipleri yaratarak statükonun devamlı kılınmasını sağlayan bazı mekanizmalardır. Sonuç olarak, anarşistler geleneksel çocuk yetiştirme pratiklerine, ataerkil-otoriter aile (ve onun "değerlerine"), gençlerin cinselliğinin bastırılmasına, hazzın engellenmesine, Kilise tarafından ve okulların çoğunda öğretilen acıyı onaylayan davranışları genellikle reddederler. Bunların yerine anarşistler, amacı bireyselliğin psikolojik olarak sakat bırakılmasını engellemek, veya en azından asgari kılmak, bunun yerine de doğal kendinden düzenlemeyi ve kendinden esinlenmeyi geliştirmek olan, otoriter olmayan, baskıcı olmayan çocuk yetiştirme pratiklerini ve eğitsel yöntemleri tercih ederler (sırasıyla **Kısım J.6** ve **Kısım J.5.13**'e bakınız). Bu, bizce anarşist ekonomik ve politik kurumların serpilebileceği bir psikolojik zemin yaratarak, insanların mutlu, yaratıcı ve gerçekten de özgürlük aşığı bireyler olarak gelişecekleri yegane yoldur.

Anarşist Bakış

Kaynak: ["B.1 Why are Anarchists Against Authority and Hierarchy"](#)